

T. B. M. M. (S. Sayısı : 681)

**Türkiye Cumhuriyeti ile Haşimi Ürdün Krallığı
Arasında Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korun-
masına İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun
Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Dışişleri ve
Plan ve Bütçe Komisyonları Raporları (1/673)**

T. C.

Başbakanlık

Kanunlar ve Kararlar

Genel Müdürlüğü

15.2.1994

Sayı : B.02.0.KKG/101-666/02388

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Dışişleri Bakanlığınca hazırlanan ve Başkanlığımıza arzı Bakanlar Kurulunca 28.12.1993 tarihinde kararlaştırılan «Türkiye Cumhuriyeti ve Haşimi Ürdün Krallığı Arasında Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunmasına İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasına Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı» ile gerekçesi birlikte gönderilmiştir.

Gereğini arz ederim.

Prof. Dr. Tansu Çiller

Başbakan

G E R E K Ç E

Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunması Anlaşmalarının ana amacı, Taraf ülkeler arasında sermaye ve teknoloji akımını teşvik ve ilgili ülkenin hukuk düzeni içinde nasıl korunduğunu tespit etmektir.

Bilindiği üzere, genel ekonomik politikamızın ana hedefleri arasında; ülke müteşebbis ve sermayesinin dış ülkelere açılması, yabancı sermaye ve teknolojisinin ülkemize gelmesi yolu ile ülke ekonomisinin dünya ekonomisi ile entegre edilmesi bulunmaktadır.

Bu çerçeve içinde, ülkemizde yatırım yapan yerli ve yabancı sermayenin çalışma esaslarını belirlemek ve teşvik etmek amacıyla Yüce Meclisimiz tarafından kabul edilen çeşitli kanunlara paralel olarak, yatırım ve ticarî ilişkilerimizin yoğun olduğu veya bu cihetle bir potansiyel görülen ülkelerle, 1961 yılında başlatılan Yatırımların Kar-

şıklı Teşviki ve Korunması Anlaşmalarının imzalanması hızlandırılmış ve şimdiye kadar yirmisekiz ülkeyle anılan anlaşma imzalanmış bulunmaktadır.

Türkiye Cumhuriyeti ile Haşimi Ürdün Krallığı arasında sermaye ve teknoloji akımını hızlandırmak amacıyla imzalanan, Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunması Anlaşmasının esasları şöyle özetlenebilir :

1. Türkiye ve Ürdün'de uygulanan yabancı sermaye ve kambiyo mevzuatına açıklık kazandırmak ve karşılıklı tanıtılmasına imkân vermek,
2. Türkiye ve Ürdün'de yabancı sermayenin kamulaştırma ve devletleştirme yönünden tabi olacağı muamele ve sahip olduğu haklara açıklık getirmek ve
3. Her iki ülkede, özel teşebbüsle devlet arasında çıkabilecek ihtilafların çözüm yollarını tespit etmektir.

Ülkemizde halen faaliyette bulunan Ürdün sermayeli otuzdört şirket bulunmaktadır. Bu Anlaşmayla, az da olsa bir kısım Ürdün menşeli sermayenin ülkemize gelmesi beklenmekte birlikte, esasen artık yurt dışına açılmaya başlayan Türk yatırımcılarının Ürdün'de yapacakları yatırımlar için emniyetli bir ortamın temini öngörülmektedir.

Bu Anlaşma, Türk özel teşebbüsüne Ürdün, Ürdün teşebbüsüne Türkiye'de karşılıklı ekonomik ve yasal güvence verirken, ilgili ülkelere yeni herhangi bir yük getirmemektedir.

ANLAŞMA MADDELERİNİN GEREKÇELERİ

Madde 1. — Bu maddede, anlaşma metni içinde sık sık sözü edilen yatırım, yatırımcı, hâsılat, ve yatırımla ilgili faaliyetlerin tanımları yapılmaktadır. Özellikle «yatırım» tanımı 6224 sayılı Yabancı Sermayeyi Teşvik Kanununa paralellik sağlanarak hazırlanmıştır.

Madde 2. — Bu maddeye göre, Taraflardan her biri, diğer Tarafın yatırımcılarının yatırımlarını kendi kanunî şartlarına uygun olarak yapmış olması halinde koruma ve teşvik etmeyi taahhüt etmektedir.

Taraflardan her biri diğer Tarafın yatırımcılarının yatırımlarına ülkesinde eşit ve adil muamelede bulunmayı taahhüt etmektedir.

Ayrıca bu maddede, Millî Muamele ve En Ziyade Müsaadeye Mazhar Millet Prensipleri düzenlenmektedir. Ancak, herhangi bir üçüncü ülke yatırımcılarına uluslararası anlaşmalarla sağlanan özel avantajlar, vergilendirme ile ilgili olarak yapılan karşılıklı düzenlemeler veya oluşturulan gümrük birlikleri, ekonomik birlikler ya da benzer kuruluşlar çerçevesinde tanınan ayrıcalıklar, En Ziyade Müsaadeye Mazhar Millet Prensibine istisna teşkil etmektedir.

Madde 3. — Bu madde, T.C. Anayasası'nda yer alan kamulaştırma ve devletleştirme konularını kapsamakta ve hangi şartlarda bu işlemlerin gerçekleştirilebileceği belirtilmektedir. Bu şartlar; kamulaştırmanın kamu yararı amacıyla yapılması ve yürürlükteki mevzuat uyarınca eşitlik ilkesinin gözetilmesi ile yeterli ve etkin bir tazminat ödemesinin yapılmasıdır.

Ayrıca madde; ev sahibi ülkede savaş, olağanüstü hal ve benzeri durumların ortaya çıkması halinde diğer Taraf yatırımcıları zarara uğramışsa, zarara uğrayan Taraf yatırımcılarına uygulanacak muamelede Millî Muamele ve En Ziyade Müsaadeye Maz-

har Millet Prensiplerinin (hangisi daha elverişli ise) gözetilmesi hükmünü getirmektedir.

Madde 4. — Sermaye ve gelirlerin transferini düzenleyen bu maddede, bir yatırım-
la ilgili bütün transferlerin serbest bir konvertibl kur üzerinden gerçekleştirilmesi Ta-
raflarca garanti edilmektedir. Transferlerin serbest bir konvertibl kur üzerinden ya-
pılması kambiyo mevzuatımıza uygundur.

Madde 5. — Bu maddede, Taraflardan birinin ülkesinde yapılmış olan yatırımın,
yatırımcının ülkesinde sigorta edilmiş olması halinde sigorta şirketinin yatırımcının
haklarına halefiyeti düzenlenmektedir. Ayrıca bir uyuşmazlık durumunda Anlaşma-
nın VII. maddesi yoluyla çözüme gidilecektir.

Madde 6. — Bu maddede, yatırımların ve ilgili faaliyetlerin benzer durumlarda
Anlaşma ile sağlanandan daha elverişli bir muameleye tabi olmalarını sağlayan, her
bir Tarafın kanun ve nizamlarına, uluslararası hukukî yükümlülüklerine, ya da Ta-
raflardan herhangi biri tarafından üstlenilen bir yatırım sözleşmesi veya diğer yüküm-
lülüklere aykırı olmayacağı belirtilmektedir.

Madde 7. — Bu maddede bir Taraf ile diğer Tarafın yatırımcısı arasında çıkabi-
lecek yatırım uyuşmazlıklarının çözüm yolları düzenlenmektedir. Öngörülen prosedüre
göre, öncelikle uyuşmazlık karşılıklı görüşmeler yoluyla çözümlenmeye çalışılacak,
altı ay içinde çözüme ulaşılamazsa, yerel yargı organlarına başvurma yolu açık tutul-
mak kaydıyla uluslararası tahkim yoluna başvurma hakkı kullanılabilir. Bununla
birlikte, yatırımcı uyuşmazlığı yerel yargı organına getirmiş ve kesin karar alınmış ise
uluslararası tahkim yoluna başvurma imkânı kalmamakta, bir yıl içinde kesin karar
alınmamış olması halinde ise uyuşmazlık Uluslararası Yatırım Uyuşmazlıkları Çözüm
Merkezi (ICSID) veya UNCITRAL Tahkim Kurallarına göre oluşturulacak tahkim
heyetine veya Paris Uluslararası Ticaret Odası tahkim heyetine götürülebilecektir.

Son fıkranın amacı yerel mahkemelerde kesin hükme bağlanmış uyuşmazlıkların,
tekrar uluslararası bir mercide tartışılmasını önlemektir.

Madde 8. — Bu Anlaşmanın uygulama ve yorumundan dolayı Taraflar arasında
doğabilecek uyuşmazlıkların çözüm yolları düzenlenmiş, doğrudan ve anlamlı müza-
kerelere ağırlık verilmiştir. Ayrıca bir uyuşmazlık Anlaşmanın yedinci maddesi uya-
rınca bir uluslararası tahkim kuruluna götürülmüş ve hâlâ kurul önünde bulunmakta
ise, aynı uyuşmazlık bu madde hükümlerine göre başka bir tahkim kuruluna götürü-
lemeyecektir. Bu hüküm, bir uyuşmazlığın aynı anda birden fazla yargı mercisinde gö-
rüşülmemesi temel ilkesine uygundur.

Madde 9. — Anlaşmanın yürürlüğe girme ve yürürlük süresi bu maddede düzen-
lenmektedir.

Dışışleri Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Dışışleri Komisyonu

Esas No. : 1/673

Karar No. : 47

3.5.1994

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Türkiye Cumhuriyeti ile Haşimi Ürdün Krallığı Arasında Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunmasına İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı Komisyonumuzun 27.4.1994 Tarihli 13 üncü Birleşiminde Dışışleri Bakanlığı ile Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığı temsilcilerinin katılmalarıyla görüşülmüştür.

Genel ekonomik politikamızın gereği olarak, ülkemiz müteşebbislerinin ve sermayesinin dışa açılması, yabancı sermaye ve teknolojisinin ülkemize gelmesi yoluyla ekonomimizin dünya ekonomisi ile entegre edilmesi çerçevesinde, iki ülke arasında sermaye ve teknoloji akımını hızlandırmak amacını taşıyan Tasarı, Komisyonumuzca uygun görülerek aynen kabul edilmiştir.

Raporumuz Plan ve Bütçe Komisyonuna tevdi buyurulmak üzere Başkanlığa saygı ile arz olunur.

Başkan
Erdal İnönü
İzmir

Üye
Celal Kürkoğlu
Adıyaman

Üye
Mehmet Sağdıç
Ankara

Üye
Şerif Ercan
Edirne

Üye
Atilla Mutman
İzmir

Başkanvekili
Fethi Akkoç
Bursa

Üye
Orhan Kilercioğlu
Ankara

Üye
Tunç Bilget
Aydın

Üye
B. Doğançan Akyürek
İstanbul

Üye
Ahmet Dökülmez
Kahramanmaraş

Üye
Ali Eser
Samsun

Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Plan ve Bütçe Komisyonu

Esas No. : 1/673

Karar No. : 59

2.6.1994

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Dışişleri Bakanlığınca hazırlanarak Bakanlar Kurulunca 15.2.1994 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulan ve Başkanlıkça önhavalesi gereği Dışişleri Komisyonunda görüşüldükten sonra 3.5.1994 tarihinde Komisyonumuza havale edilen «Türkiye Cumhuriyeti ile Haşimi Ürdün Krallığı Arasında Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunmasına İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı» Komisyonumuzun 1.6.1994 tarihinde yaptığı 56 ncı Birleşimde Hükümeti temsilen Devlet Bakanı Bekir Sami Daçe'nin Başkanlığında, Dışişleri ve Maliye bakanlıkları ile Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı temsilcilerinin de katılmalarıyla incelenip, görüşülmüştür.

Bilindiği gibi, Altıncı Beş Yıllık Kalkınma Planı ve bu planın dilimleri olan Yıllık Programlarda; ülke ekonomisinin dışa açılması ve bu çerçevede, müteşebbis ve sermaye gücünün dış ülkelere, yabancı sermaye ve teknolojisinin de ülkemize getirilmesi suretiyle, ülke ekonomisinin dünya ekonomisi ile entegre edilmesi öngörülmektedir.

Yatırımların karşılıklı teşviki ve korunması anlaşmalarının ana amacı, taraf ülkeler arasında sermaye ve teknoloji akımını teşvik ve ilgili ülkenin hukuk düzeni içinde nasıl korunduğunu tespit etmektir.

Anlaşma ile; Türkiye ve Haşimi Ürdün'de;

— Uygulanan yabancı sermaye ve kambiyo mevzuatına açıklık kazandırmak ve karşılıklı tanıtılmasına imkân vermek,

— Yabancı sermayenin kamulaştırma ve devletleştirme yönünden tabi olacağı muamele ve sahip olduğu haklara açıklık getirmek,

— Özel teşebbüsle devlet arasında çıkabilecek ihtilâfların çözüm yollarını tespit etmek,

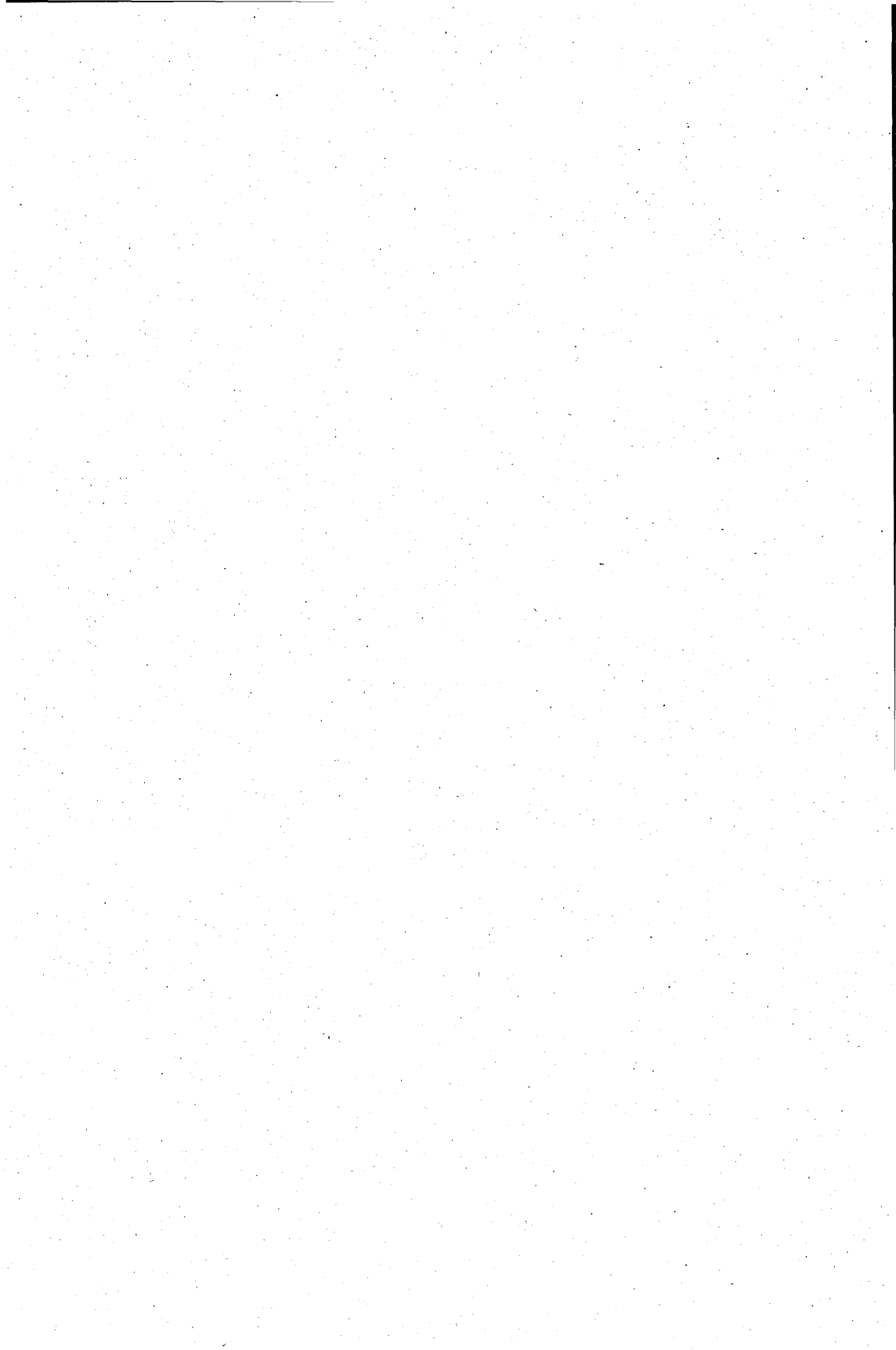
Gibi esasları ihtiva eden hükümlere yer verilmiş bulunmaktadır.

Yapılan görüşmeleri takiben, sözü edilen Anlaşmanın onaylanmasının uygun bulunduğu dair düzenlemeyi ihtiva eden tasarı ve gerekçesi Komisyonumuzca de benimsenerek maddelerinin görüşülmesine geçilmiştir.

Dışışleri Komisyonunca aynen kabul edilen tasarının, 1 inci maddesi ile yürürlük ve yürütmeye ilişkin 2 ve 3 üncü maddeleri Komisyonumuzca da aynen kabul edilmiştir.

Genel Kurulun onayına sunulmak üzere Yüksek Başkanlığa saygı ile arz olunur.

Başkan	Başkanvekili
<i>İlyas Aktas</i>	<i>Mehmet Dönen</i>
Samsun	Hatay
Sözcü	Kâtip
<i>Yılmaz Ovalı</i>	<i>Hayri Doğan</i>
Bursa	Antalya
Üye	Üye
<i>Veli Andaç Durak</i>	<i>Timurçin Savaş</i>
Adana	Adana
Üye	Üye
<i>Gaffar Yakın</i>	<i>Bilal Güngör</i>
Afyon	Ankara
Üye	Üye
<i>M. Nedim Budak</i>	<i>Melih Pabuççuoğlu</i>
Ankara	Balıkesir
Üye	Üye
<i>Bahattin Şeker</i>	<i>Zeki Ergezen</i>
Bilecik	Bitlis
Üye	Üye
<i>Nevfel Şahin</i>	<i>A. Adnan Türkoğlu</i>
Çanakkale	Çorum
Üye	Üye
<i>Muharrem Şemsek</i>	<i>İbrahim Yaşar Dedelek</i>
Çorum	Eskişehir
Üye	Üye
<i>İsmail Köse</i>	<i>Mehmet Alp</i>
Erzurum	Kars
Üye	Üye
<i>Yahya Uslu</i>	<i>Abdullah Gül</i>
Manisa	Kayseri
Üye	Üye
<i>Alaettin Kurt</i>	<i>Mehmet Ali Yavuz</i>
Kocaeli	Konya
Üye	Üye
<i>Mustafa Yılmaz</i>	<i>Nevsat Özer</i>
Malatya	Muğla
Üye	Üye
<i>Doğan Baran</i>	<i>Vahdet Sinan Yerlikaya</i>
Niğde	Tunceli

HÜKÜMETİN TEKLİF ETTİĞİ METİN

Türkiye Cumhuriyeti ve Haşimî Ürdün Krallığı Arasında Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunmasına İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı

MADDE 1. — 2 Ağustos 1993 tarihinde İstanbul'da imzalanan «Türkiye Cumhuriyeti ve Haşimî Ürdün Krallığı Arasında Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunmasına İlişkin Anlaşma»nın onaylanması uygun bulunmuştur.

MADDE 2. — Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

Prof. Dr. T. Çiller

Başbakan

Devlet Bakanı ve Başbakan Yrd.

M. Karayalçın

Devlet Bakanı

Y. Aktuna

Devlet Bakanı

I. Tez

Devlet Bakanı

T. Akyol

Devlet Bakanı

N. Kurt

Devlet Bakanı

C. Erhan

Devlet Bakanı

E. Şahin

Devlet Bakanı

Ş. Erdem

Millî Savunma Bakanı

M. Gölhan

Dışişleri Bakanı

H. Çetin

Millî Eğitim Bakanı

N. Ayaz

Sağlık Bakanı

M. K. Dinç

Tarım ve Köyişleri Bakanı

R. Şahin

Sanayi ve Teknoloji Bakanı

M. T. Köse

Kültür Bakanı

D. F. Sağlar

Orman Bakanı

H. Ekinci

Devlet Bakanı

N. Cevheri

Devlet Bakanı

A. Ş. Ereğ

Devlet Bakanı

B. S. Dağ

Devlet Bakanı

M. A. Yılmaz

Devlet Bakanı

M. Kahraman

Devlet Bakanı

A. Ataç

Devlet Bakanı

N. Tekinel

Adalet Bakanı

M. S. Oktay

İçişleri Bakanı

N. Menteşe

Maliye Bakanı

I. Atilla

Bayındırlık ve İskân Bakanı

O. Kumbaracıbaşı

Ulaştırma Bakanı

M. Köstepen

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı

M. Moğultay

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı

V. Atasoy

Turizm Bakanı

A. Ateş

Çevre Bakanı

R. Akçali

**DİŐİŐLERİ KOMİŐYONUNUN
KABUL ETTİĞİ METİN**

**Türkiye Cumhuriyeti ile Haşimi Ürdün
Kralığı Arasında Yatırımların Karşılıklı
Teşviki ve Korunmasına İlişkin AnlaŐ-
manın Onaylanmasının Uygun Bulundu-
đuna Dair Kanun Tasarısı**

MADDE 1. — Tasarının 1 inci Mad-
desi Komisyonumuzca aynen kabul edil-
miŐtir.

MADDE 2. — Tasarının 2 nci Mad-
desi Komisyonumuzca aynen kabul edil-
miŐtir.

MADDE 3. — Tasarının 3 üncü Mad-
desi Komisyonumuzca aynen kabul edil-
miŐtir.

**PLAN VE BÜTÇE KOMİŐYONUNUN
KABUL ETTİĞİ METİN**

**Türkiye Cumhuriyeti ile Haşimi Ürdün
Kralığı Arasında Yatırımların Karşılıklı
Teşviki ve Korunmasına İlişkin AnlaŐ-
manın Onaylanmasının Uygun Bulundu-
đuna Dair Kanun Tasarısı**

MADDE 1. — Dışişleri Komisyonu
metninin 1 inci maddesi aynen kabul edil-
miŐtir.

MADDE 2. — Dışişleri Komisyonu
metninin 2 nci maddesi aynen kabul edil-
miŐtir.

MADDE 3. — Dışişleri Komisyonu
metninin 3 üncü maddesi aynen kabul
edilmiştir.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ VE HAŞİMİ ÜRDÜN KRALLIĞI
ARASINDA

YATIRIMLARIN KARŞILIKLI TEŞVİKİ VE KORUNMASINA
İLİŞKİN ANLAŞMA

Türkiye Cumhuriyeti ve Haşimi Ürdün Krallığı bundan sonra Taraflar olarak anılacaklardır.

Özellikle bir Taraf yatırımcılarının diğer Tarafın ülkesindeki yatırımlarıyla ilgili olarak, aralarındaki ekonomik işbirliğini artırma arzusu ile,

Anılan yatırımların tabi olacağı uygulamalara ilişkin bir anlaşma akdinin, sermaye ve teknoloji akımı ile Tarafların ekonomik gelişimini teşvik edeceğini kabul ederek,

İstikrarlı bir yatırım ortamı meydana getirmek ve ekonomik kaynakların en etkin biçimde kullanılmasını sağlamak üzere, yatırımların adil ve hakkaniyete uygun muameleye tabi tutulmasının arzu edileceğini kabul ederek ve

Yatırımların karşılıklı teşviki ve korunması için bir anlaşmanın imzalanması kararıyla,

Aşağıdaki şekilde anlaşmaya varmışlardır :

MADDE I

Tanımlar

İşbu Anlaşmanın amacı bakımından;

1. «Yatırımcı» terimi :

(a) Her bir Tarafın yürürlükteki mevzuatına göre vatandaşı sayılan gerçek kişileri,

(b) Taraflardan her birinin yürürlükteki mevzuatı çerçevesinde kurulmuş ve merkezi o Tarafın ülkesinde bulunan şirketler, firmalar veya iş ortaklarını ifade eder.

2. (a) «Yatırım» terimi, ev sahibi Tarafın kanun ve nizamlarına uygun olmak kaydıyla, her türlü mal varlığını ve sınırlayıcı olmamakla beraber özellikle aşağıdakileri kapsar :

(i) Hisse senetleri, tahviller ya da şirketlere katılımın diğer şekilleri,

(ii) Yeniden yatırımda kullanılan hâsılatlar, para alacakları veya malf değeri olup kanunen ifa edilebilen bir yatırım ile ilgili diğer haklar,

(iii) Taşınır ve taşınmaz mallar, aynı zamanda ipotek, tedbir, rehin gibi diğer haklar,

(iv) Telif hakkı, patent, lisans, sınaî tasarım, teknik proses ve marka, peştemaliye, know how gibi sınaî ve fikrî mülkiyet hakları,

(v) Doğal kaynakların aranması, işlenmesi, istihracı, işletilmesi dahil olmak üzere her bir Tarafın ülkesinde kanun ya da sözleşme ile verilmiş iş imtiyazları.

3. «Hasılatlar» terimi, bir yatırımdan elde edilen ve özellikle ancak sınırlayıcı olmayacak şekilde kâr, faiz ve temettüleri içerir.

4. «Ülke» terimi, kara sınırları, karasuları ve ülkesinde yatırım yapılan Tarafın uluslararası hukuka uygun olarak egemenlik ve yargılama haklarına sahip olduğu ve iki Taraf arasında karşılıklı anlaşmayla sınırlı kıta sahanlığını ifade eder.

MADDE II

Yatırımların Teşviki ve Korunması

1. Her bir Taraf kendi ülkesinde yatırımlara ve ilgili faaliyetlere, benzer durumlarda herhangi üçüncü bir ülkenin yatırımcılarının yatırımlarına, kendi kanun ve nizamları çerçevesinde göstereceği muameleden daha az elverişli olmayacak şekilde, izin verecektir.

2. Taraflardan her biri kurulmuş olan bu yatırımlara benzer durumlarda kendi yatırımcılarının yatırımları veya herhangi üçüncü bir ülke yatırımcılarının yatırımlarına uyguladığı muameleden hangisi en elverişli ise, o muameleden daha az elverişli olmayan bir muamele uygulayacaktır.

3. Tarafların, yabancıların ülkeye giriş, geçici ikâmet ve istihdamı ile ilgili kanun ve nizamlarına uygun olarak;

(a) Taraflardan her birinin vatandaşlarının, kendilerinin veya kendilerini istihdam eden Tarafın yatırımcısının önemli bir miktar sermaye veya başka kaynak taahhüdünde bulunduğu veya bulunmak üzere olduğu bir yatırımın kurulması, geliştirilmesi, idaresi amacıyla veya işletilmesine ilişkin tavsiyelerde bulunmak üzere diğer Tarafın ülkesine girmesine ve kalmasına izin verilecektir.

(b) Bir Tarafın yürürlükteki kanun ve nizamlarına uygun olarak kurulan ve diğer Taraf yatırımcılarının yatırımları olan şirketler seçtikleri idarî ve teknik personelî tabiiyetlerine bakılmaksızın istihdam etmeye mezun olacaklardır.

4. İşbu maddenin hükümleri, Taraflardan herhangi birinin taraf olduğu aşağıdaki anlaşmalar bakımından geçerli olmayacaktır:

(a) Mevcut veya gelecekteki herhangi bir gümrük birliği, bölgesel ekonomik teşkilat veya benzer uluslararası anlaşmalar,

(b) Tamamen veya esas olarak vergilendirmeye ilişkin olanlar.

MADDE III

Kamulaştırma ve Tazminat

1. Yatırımlar, yürürlükteki mevzuata ve bu Anlaşmanın II nci maddesinde belirtilen genel prensiplere uygun olarak, kamu yararına ve ayrımcı olmayacak biçimde yapılmadıkça ve anında yeterli, etkin tazminat ödenmedikçe kamulaştırılmayacak devletleştirilmeyecek veya doğrudan ya da dolaylı olarak benzer etkisi olan tedbirlere maruz bırakılmayacaktır.

2. Tazminat, kamulaştırılan yatırımın kamulaştırma işleminin yapıldığı veya öğrenildiği tarihten önceki gerçek değerine eşit olacaktır. Tazminat gecikmesiz olarak ödenecek ve madde IV paragraf 2'de tanımlandığı gibi serbestçe transfer edilebilir olacaktır.

3. Yatırımları, diğer Tarafın ülkesinde savaş, ayaklanma, iç karışıklık veya diğer benzer olaylar nedeniyle zarar gören Taraflardan her birinin yatırımcıları, diğer

Taraflarca kendi yatırımcılarına ya da herhangi üçüncü bir ülke yatırımcılarına uygulanan muameleden daha az elverişli olmayacak şekilde bu tür kayıplarla ilgili olarak benimsenecek işlemlerden hangisi en elverişli ise o muameleye tabi tutulacaktır.

MADDE IV

Geriye İade ve Transfer

1. Taraflardan herbiri, iyi niyetle bir yatırım ile ilgili bütün transferlerin kendi ülkesinden içeri ve dışarı yapılmasına izin verecektir. Bu tür transferler aşağıdakileri içerir :

- (a) Hâsılatlar,
- (b) Bir yatırımın tamamının veya bir kısmının satışı veya tasfiyesinden elde edilen kazançlar,
- (c) Madde III çerçevesinde tazminat,
- (d) Yatırımlarla ilgili borçlardan kaynaklanan faiz ödemeleri ve geri ödemeler,
- (e) Diğer Tarafın ülkesinde bir yatırım ile ilgili çalışma izni almış olan bir Tarafın vatandaşlarının elde ettikleri maaşlar, haftalık ücretler ve diğer ödemeler,
- (f) Bir yatırım uyumsuzluğundan doğan ödemeler,

2. Transferler, yatırımın yapılmış olduğu konvertibl para birimi veya herhangi bir konvertibl para birimi üzerinden ya da yatırımcı ile ev sahibi Taraf arasında aksine bir anlaşma yapılmadığı takdirde transferin yapıldığı tarihte geçerli olan döviz kuru üzerinden yapılacaktır.

MADDE V

Halefiyet

1. Eğer bir Taraf yatırımcısının yatırımı ticarî olmayan risklere karşı kanunî bir sistem dahilinde sigorta edilmişse, sigortalayanın sigorta anlaşmasının şartlarından ileri gelen her türlü halefiyeti diğer Tarafca tanınacaktır.

2. Sigortalayan, yatırımcının sahip olabileceği haklar dışında hiç bir hakka sahip olmayacaktır.

3. Bir Taraf ile sigortalayan arasındaki uyumsuzluklar, bu Anlaşmanın VII. Madde hükümleri uyarınca çözümlenecektir.

MADDE VI

Aykırılık

Bu Anlaşma, yatırımları ve ilgili faaliyetleri benzer durumlarda bu Anlaşma ile sağlanandan daha elverişli bir muameleye tabi kılan,

(a) Taraflardan her birinin kanun ve nizamları, idarî uygulamalar veya usuller ya da idarî veya kararlara,

(b) Uluslararası hukukî yükümlülükler, veya

(c) Bir yatırım anlaşması veya yatırım izni kapsamındaki diğer de dahil olmak üzere, herhangi bir Tarafın üstlenmiş olduğu yükümlülükler aykırı olmayacaktır.

MADDE VII

Bir Taraf ile Diğer Tarafın Yatırımcısı Arasındaki Uyuşmazlıkların Çözümü

1. Taraflardan biri ile diğer Tarafın bir yatırımcısı arasında o yatırımcının bir yatırımı ile ilgili uyuşmazlıklar, yatırımcı tarafından ayrıntılı bilgi içerecek şekilde ve yazılı olarak yatırım yapılan Tarafa bildirilecektir. Yatırımcı ve ilgili Taraf bu tür uyuşmazlıkları, mümkün olduğunca iyi niyetle, karşılıklı görüşme ve müzakereler yoluyla çözümlenmeye çalışacaklardır.

2. Eğer uyuşmazlıklar, birinci paragrafta belirtilen yazılı bildirim tarihinden itibaren altı ay içinde, bu yolla çözümlenemezse; uyuşmazlık, yatırımcının seçebileceği aşağıdaki mercilere sunulabilir :

(a) Her iki Tarafın da bu Merkeze üye olmaları halinde, Devletler ile Diğer Devletlerin Vatandaşları Arasında Yatırım Uyuşmazlıklarının Çözümü Sözleşmesi ile kurulmuş olan Uluslararası Yatırım Uyuşmazlıkları Çözüm Merkezi (ICSID),

(b) Birleşmiş Milletler Uluslararası Ticaret Hukuku Komisyonunun Tahkim Kurallarına göre bu maksatla kurulacak bir tahkim heyeti (UNCITRAL),

(c) Paris Uluslararası Ticaret Odası tahkim heyeti,

Şu şartla ki; eğer yatırımcı uyuşmazlığı, uyuşmazlığa taraf olan Âkit Tarafın adli mahkemelerine götürmüşse, bir yıl içinde nihai kararın alınmamış olması gerekir.

3. Tahkim kararları uyuşmazlığın bütün tarafları için kesin ve bağlayıcı olacaktır. Her iki Taraf verilen kararları kendi kanunları çerçevesinde yerine getirecektir.

MADDE VIII

Âkit Taraflar Arasındaki Uyuşmazlıkların Çözümü

1. Taraflar, işbu Anlaşmanın yorumu veya uygulanması konusunda aralarında vaki olan herhangi bir uyuşmazlığı iyi niyet ve işbirliği ruhu içinde, çabuk ve adil bir şekilde çözümlenmeye çalışacaklardır. Bu bakımdan, Taraflar bu gibi çözümlere varmak için doğrudan ve anlamlı müzakerelerde bulunmayı kabul ederler. Eğer Âkit Taraflar, uyuşmazlığın ortaya çıkmasından itibaren altı ay içinde sözü edilen yöntemle anlaşmaya varamazlarsa, herhangi birinin talebi üzerine, uyuşmazlık üç üyeli bir tahkim heyetine götürülebilir.

2. Her bir Taraf talebin alınmasından itibaren iki ay içinde, birer hakem tayin edecektir. Bu iki hakem, üçüncü bir ülke vatandaşı olan üçüncü bir hakemi Başkan olarak seçeceklerdir. Taraflardan biri belirlenen süre içinde bir hakem tayin edemezse, diğer Taraf, Uluslararası Adalet Divanının Başkanından bu tayini yapmasını talep edebilir.

3. Eğer iki hakem, seçimlerinden itibaren iki ay içinde Heyet Başkanının seçimi konusunda anlaşma sağlayamazlarsa, Heyet Başkanı, Taraflardan birinin talebi üzerine Uluslararası Adalet Divanı Başkanı tarafından seçilecektir.

4. Uluslararası Adalet Divanı Başkanı, işbu maddenin ikinci, üçüncü paragraflarında belirtilen konularda görevini yerine getirmekten alıkonulursa veya bu şahıs Taraflardan birinin vatandaşı ise seçim Başkan yardımcısı tarafından yapılacaktır ve Başkan yardımcısı da anılan görevi yerine getirmekten alıkonulursa veya Taraflardan

birinin vatandaşı ise seçim Taraflardan birinin vatandaşı olmayan en kıdemli Divan Üyesi tarafından yapılacaktır.

5. Tahkim Heyeti Heyet Başkanının seçildiği tarihten itibaren üç ay içinde, işbu Anlaşmanın diğer maddeleriyle tutarlı olacak şekilde usul kuralları üzerinde anlaşmaya varacaklardır. Böyle bir anlaşmanın sağlanamaması halinde, Tahkim Heyeti, uluslararası tahkim usulü kurallarını dikkate alarak usul kurallarını tayin etmesini Uluslararası Adalet Divanı Başkanından talep edebilir.

6. Aksi kararlaştırılmadıkça, Başkanın seçildiği tarihten itibaren sekiz ay içinde, bütün beyanlar yapılacak, bütün duruşmalar tamamlanacak ve Tahkim Heyeti - hangisi daha sonra gerçekleşirse - duruşmaların bittiği tarihte veya son beyanlardan sonra iki ay içinde karara varacaktır. Tahkim Heyeti, nihai ve bağlayıcı olacak kararını oy çokluğu ile alacaktır.

7. Başkanın, diğer hakemlerin masrafları ve yargılama ile ilgili diğer masraflar Taraflarca eşit olarak ödenecektir. Bununla birlikte, Tahkim Heyeti giderlerin daha yüksek bir oranının Taraflardan biri tarafından ödenmesine re'sen karar verebilir.

8. Eğer bir uyuşmazlık, bu Anlaşmanın VII nci maddesi uyarınca bir uluslararası tahkim heyetine sunulmuş ve hâlâ orada çözüm beklemekte ise, aynı uyuşmazlık işbu madde hükümleri uyarınca başka bir uluslararası tahkim heyetine sunulmayacaktır. Bu, her iki Taraf arasında doğrudan ve anlamlı görüşmeler yoluyla bağlantı kurmayı engellemeyecektir.

MADDE IX

Yürürlüğe Girme

1. İşbu Anlaşma, onay belgelerinin teatisinin tamamlandığı tarihte yürürlüğe girecek, on yıllık bir dönem için yürürlükte kalacak ve bu maddenin ikinci paragrafına göre sona erdirilmediği sürece yürürlükte kalacaktır. İşbu Anlaşma, yürürlüğe giriş tarihinde mevcut olan yatırımlara uygulanacağı gibi, bundan sonra yapılan veya gerçekleşen yatırımlara da uygulanacaktır.

2. Taraflardan her biri yazılı olarak diğer Tarafa bir yıl öncesinden feshi ihbarda bulunarak, Anlaşmayı ilk on yıllık dönemin sonunda veya bundan sonra her an sona erdirebilir.

3. İşbu Anlaşma Taraflar arasında yazılı bir anlaşma ile değiştirilebilir. Herhangi bir değişiklik, Taraflardan her birinin diğer Tarafa değişikliğin yürürlüğe girmesi için gerekli tüm dahli formaliteleri tamamladığını bildirmesi üzerine yürürlüğe girecektir.

4. İşbu Anlaşmanın sona erme tarihinden önce yapılan ya da gerçekleşen ve bu Anlaşmanın uygulanacağı yatırımlarla ilgili olarak, bu Anlaşmanın diğer bütün maddelerinin hükümleri, söz konusu sona erme tarihinden itibaren ilave bir on yıl daha yürürlükte kalacaktır.

Bu Anlaşmayı Tarafların tam yetkili temsilcileri, huzurlarında imzalamışlardır. İstanbul'da 2 Ağustos 1993 tarihinde İngilizce olarak imzalamışlardır.

Türkiye Cumhuriyeti
Hükümeti Adına

Haşimî Ürdün Krallığı
Hükümeti Adına